

Buraw wan JICA

Minəstar wan shiwichas

Tegharay tan əsshəghəl wan (EDOS) ən adawlat ən Nijər

ƏLKƏTTAB N ASƏLMƏD

Ən əsshəghəl win AGR

**Əlkəttab wan yigan ghər ADA yamosan asaggawar wər n –
ismos wan əlhukumat taggäyt tan sagyat**

**ONG DAD GOMNI : asaggawar wər n – imos wan alxəkumat alabad,
təlalt ən išitu**

Affar

I. Ĕnnisikha (Ahol).....	3
II. Tĕnfa ĕn – ĕlkittab.....	4
III. Arat wa itawaran dagh wan.....	4
IV. Ĕnkĕr asĕsnĕrkĕd.....	4
4.1 Tĕmurst n – awe dum wĕr itĕlulut fel ĕsshĕghĕl net wan attajiri.....	4
4.2 Ĕmmĕk wa ze sigha sagh dagh alleqqaw.....	7
4.3 Ĕnnugh n- ĕsshĕghĕl win AGR.....	7
4.4 Ĕsshĕghĕl wan AGR yila alwaq net megh tamert.....	7
4.5 Azuruf n-affar (a).....	11
4.6 MASNAT N-AZURUF.....	11
4.7 Asusu	13
4.8 IGI N- ĔSHINIKAT.....	13
4.9 IGI N-AGR.....	14

Ɛnnisikha

Ɛddalil n Ɛlkittab wa yamos Ɛlkanun awa s yam mƐkkƐn attu-tƐzdƐyƐm. EDOS tƐbDÂD fel tƐff A nƐwƐn isƐlan fel a dawan tƐlal s- ƐnnƐzar dagh ƐsshƐghal wa tƐtaagim dagh Ɛghiwan win Ɛhakkinen agaraw azrof wan awƐdum iyyan megh issidrawan aytƐdum.

I. AHOL

EDOS ila tadriwen əmosnen : afanaz n- əluku əd təbillant əd teneray əd sarwis wan təmuddurt kul – ghur əsshəllan win frogramm wan frisiden wan Niger (agana-barrag əd gandari) alamad n – əsshəllan – Əkkulluk ən əsshəghəl əsənnəfran a itag awendan.

Asshəghəl wan AGR yamos əsshəghəl was aywədun iyyan megh əsshəghəl aytedum tidawat (meddan əd shidoden)

Əlkittab wa as təggam ənki təfraagam a təshəghəlam sər- əs elan s – élan.

II. Tənfə ən əlkittab

Tənfə ən tagharay- nnana ashicin- əsəssu kul ən masnat i akk-iyən əsshəghəlan win təwarnin d-awa tosaghan əd win hadatnen- əlmisal : ma yosaghan aywodun əd aytedum- mini əmmək wa z-agin.

III. Arat wa itawaran dagh wan

Arat wa itawaran dagh wan imaghran əssanan arat wa yahan əlkittab wa ket net

- Meddan əd shidoden əlmadan ashici ən təgharay d-akatab ;
- Meddan əd shidoden yisan tarasay tan agamay n-azuruf ;
- Məddan əd shidoden il zam tam alamad ən masnat imassaghalan win froje əd sarwis win əlkhukum;
- Medan əd shidoden ə madan əzuk kud issiwalan tarrayt, tolaghat.

IV. Ənker əsəsnənkəd

Fəll taggawt ən əsshəghə wan AGR

☞ Ənnəkud fel igi n əsshəghəl n - aytedum.

☞ Ənnəkud fellrəkkəm n- əsshəghəl;

☞ Masnat n- əsshəghəl wan taggazt əlkanun, əlkhəkum esətəg azanzigh ən isudar megh n-azuruf ;

Ənnəkud fell wiyyad əsshəghəlan

-dagh əsshəghəlan wina sənnəfrən iyyat dagh san win taha tənfə

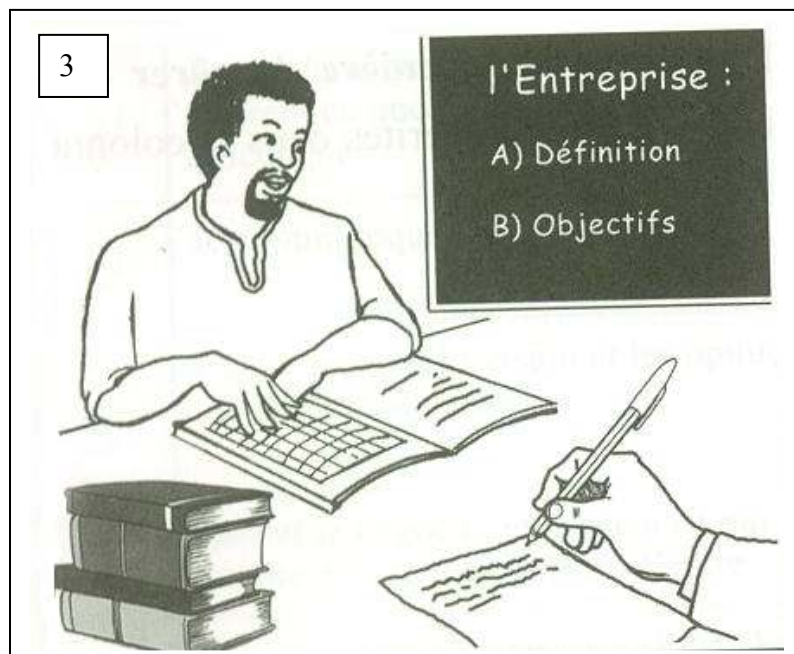
4.1. TƏMUST N – AWEDUM WƏR ITƏLULUT FƏL ƏSSHƏGHƏL NET WAN ATTAJIRI

- a) **Ma imos əssnəghəl net megh təməwit fel taggast ən təghrəst n – əsshəghəl yəl jam ma niga imazalan – win :**

Ənnəkud fel tassaq əd shinikhutan əqqalnen əsshəghəl.

Dagh a di əmərədda nəssan as iba ən tadawla ən əsshəghəl wər tan – itiwəy ar ark aləs.

Əllantu aytedum wiyad wirilan assahat n – igin lassafi awa ingha əd awa igraw.

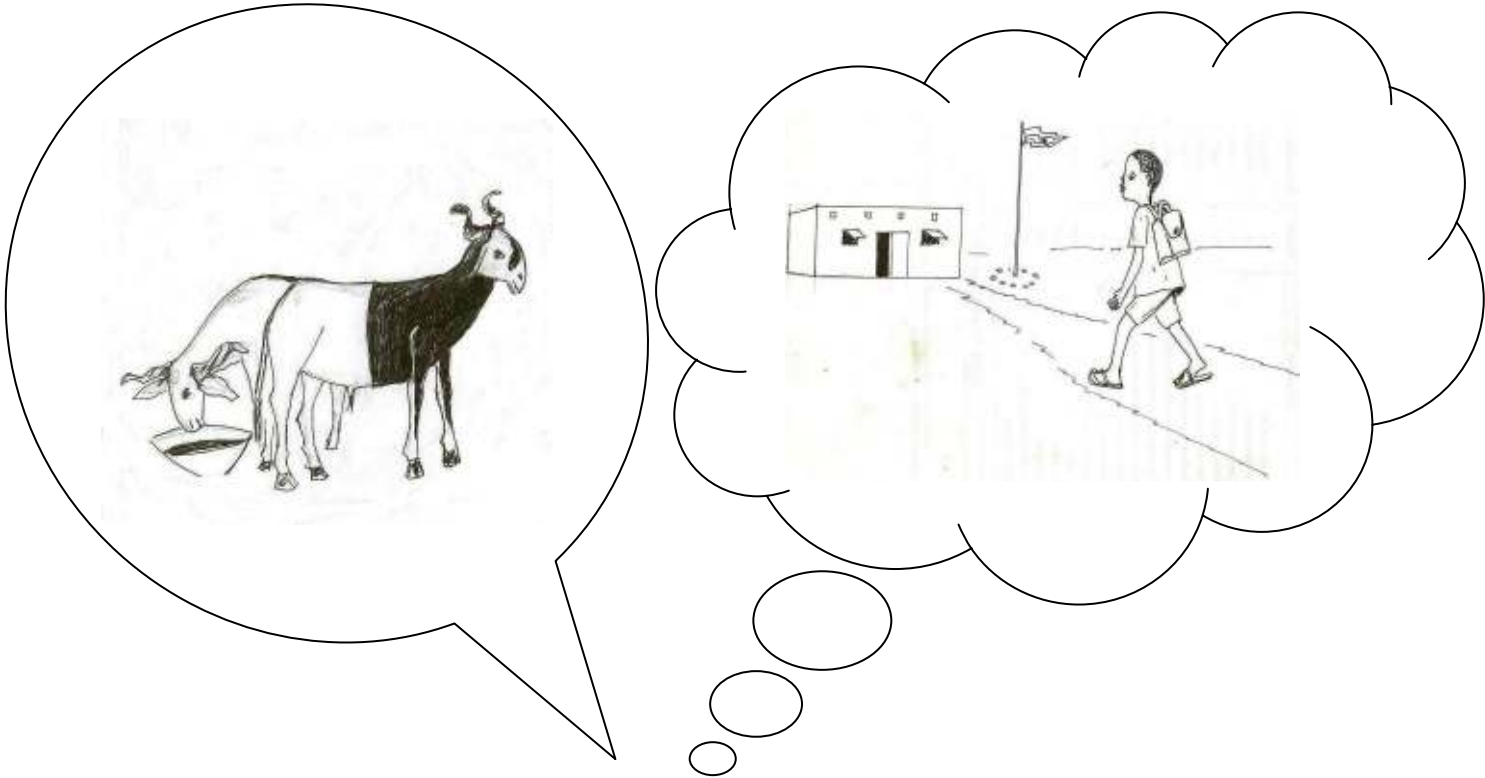
1. ashicin – əsəssukhi ən masnat.
2. agamay n-ashici masnat.
3. alama& meghəgharagh.

b) **Əmmək we hes təsshəhəla**

Ma imos əsshəghəl wan AGR əsadwal əkannan taghəssa ghur affar-əsshəghəl.

Dagh əsshəghəlan wina, sənnəfrən əkkoz dagh san win dak taha tənfa.

- Əmmək wa hes təshita ənnərgh nak.
- Əmmək was takna əsshəghəl nak.
- Əmmək we shatu agarawnak.
- Əmmək wa zes ighasagh dagh alleqqaw-nak.

Tantut tan masatan tara agal n-əharay tara tənzanu lakkol i barar net

4.2. EMMƏK WA ZES IGHASAGH DAGH ALLEQQAW

Maymos əsshəghəl wa tətagagh AGR

AGR təgrəwa kayatan n-əsshəghəl ədshighawshawen in dawa əgarrawa.

Yahor ad təsana shimkhutar n-alleqqaw – shimkhutar n-alleqqaw təkka batuten n-alleqqaw. Əqqalnen əsshəghalan aggot nen win z-etwagginen ghur əsshəghəl.

Fassajer wi yara azaman azurof yi duroba fell-as ahan aghurum iyya əghas aytedum əzaman mawta

4.3. ENUGH N-ƏSSHƏGHƏL WIN AGR

Ilan-tu əsshəghələn (agayak, aggal, ezanzigh in isudar, esətəg (jula) əsshəghəl ən may mo? Əsshəghəl ən fassan azaymay enad.

4.4. ƏSSHƏGHƏL WAN AGR YILA ALWAQ NET-MEGH TAMERT

a). ənnəfrən n-əsshəghəl

- əsshəghəl n-alleqqaw, əsshəghəl n-aytedum təmust, əsshəghəl anəslum, əddin.
- Awədum yilla masnat dagh əsshəghələn.
- Mini edagh was fawda təsadargenagh isalan.

Igin batu fel aytedin win z-eggəznin asaggawar, əsshəwəlan fel amərwəs, əgan adawannay fel kanti win sudar.

Dæffær ənki, əzəzzakken əsshərədan n-asənnəfrən n-aytedin win z-eqqəlɲin əlmawakilan n-assaggawar, əsshəwalan harwada fel batu tatəqqalat AGR.

b). Əssuk

Əssuk yamos edagh wan tənnəmənnəka aytedum wənnəla əsshəghəl an azənzi ilalan səmmək wa: əssukər, əssabu, akh wan alkad, widi, enale, abora, tanzant, marmasaw alkama, aborəmmasar, tafaghat, ikayyann – eshkan rugu, aratan n-eshkan, isan ən hərwan (tast, tilay taghat, alam) əhnanən madegh əlkasnen, isan ən mudaran win əsuf : izənkad, kuragaytan, shimarwalen, ikundaran ədgədad, isan ən kajan əd taylalen, ajir.

Awedum wa y-innazin ilalan əffəbəl dagh əsshəghəl.

b.1.) Əmmuk n-esətəg (jula)

Esəgət – n – ərəzəgh əd esussukhi shighawsha wen – n – ənəzəgh əd esussukhi shighawsha wen – in dawatəgarrawa.

- ənnugh n-ashatshaw wan nazan

Tahinu eway isiqqidan win tanaw yigas assalam tamtut tan masatan.

- Manaket d-in-inazzu:

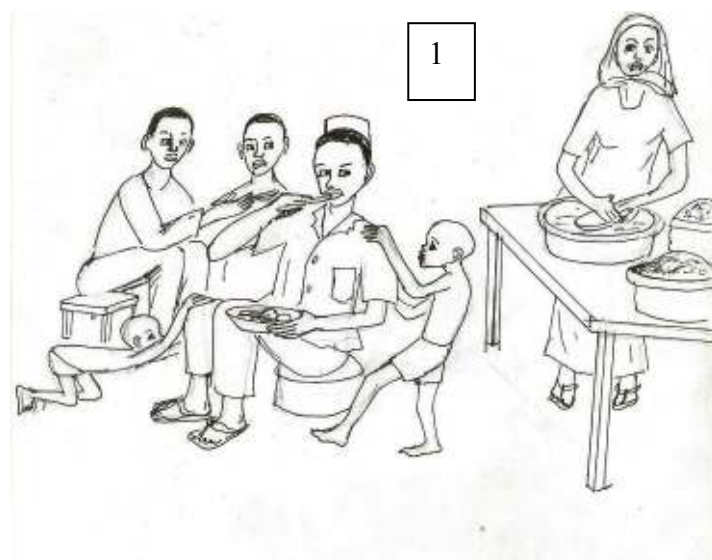

Tanfut tan Anbuka t̄satagh ilalan emazay kul. Ak arat ȳla azuruf n̄t.
Isalan fel ilalan n-̄ssuk

Kud za taram ̄ssuk nawan ad-egu tadawla ta molat wayza aghmiyat edagh olaghan.
Da n-ila ̄shen ̄ssagh̄lan win akinin adar in mawta, iyan yaha ghur tarrayt, w̄r ila
aytedum, iyan yaha dagh tasha ȳll aytedum

Mini tarrayt tan n-igi salan fel addasin aytədin

1. Edagh wan iməlkewan wər olagh. Aratan ən tamtut taken takkat təghət aytədin wər iqqiman arwa.
2. Edagh wan iməlkewan olagh yahay awedum wa-du tasin faw, tahay tafala, əd ilalan awedum wan iməlkewan win yara ad qsin fel inazin n-ilalan yisan azuruf nasan.

Agaraw yaha ghər awtedun win zazin nilalan s-aghrəm, shighərwən, d-ikallan win tamawen, ezanzigh in sudar əd edagh.

b.2.). Ma imos əsshəghəl net

Ideran AGR yamos təwant əd asətrəb nilalan assalam əd shihulawen.

Aytədum aran iməssi wan təmtut təga ttakkayt əd təmişət nət fel wiyyad isalan

4.5. Azuruf n-affar (a)

a) Azurufu n – affar yamos wan inazan kayatan win affar n-əsshəghəl. Tanzant tamos iyan dagh ashaco

b) Kayatan

Kayatan n-əsshəghəl mashin taha tarrayt tan akkin aratan wiyađ.
Təfragham igin haya megh agaraw kayatan win manawan. Igi haya yəzuwat.

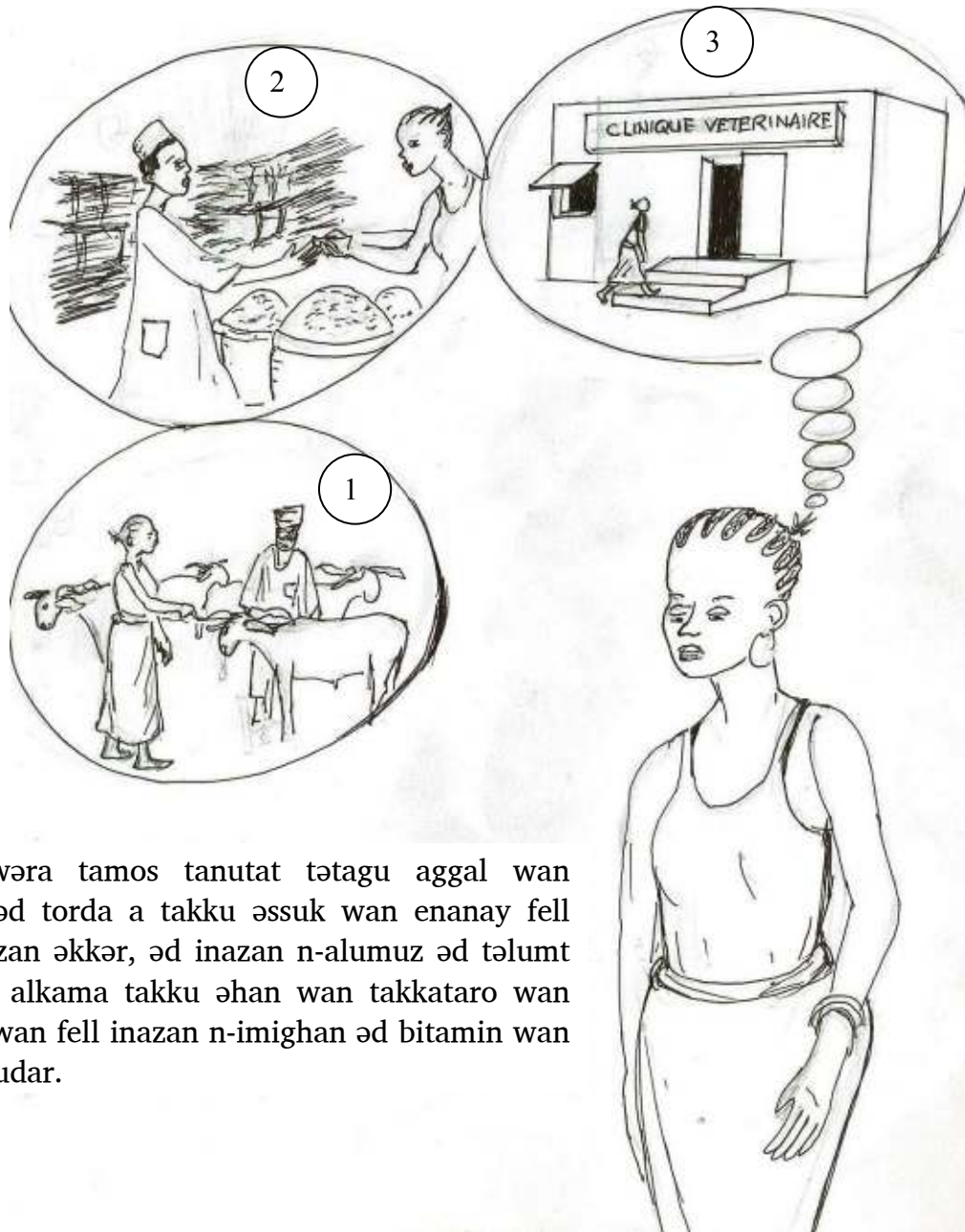
4.6. MASNAT N-AZURUF

a) Izərfan

Akk əsshəghəl y-ila azuruf net. Azuruf wa yəmutan dagh əsshəghəl wan AGR fel igi magh azizin n-ilalan.

b) Ɛlkhisab n-azuruf

Ɛlkhisab n – azuruf wamos lissafi wan yahan igi əd inazan n-ilalan. Yahor awədun a yisin dagh əghafnet tarrayan tin inazan əd azizi n-Ilalan.

Zuwəra tamos tanutat tətəgu aggal wan ayfəd torda a takku əssuk wan enanay fell inazan əkkər, əd inazan n-alumuz əd təlumt tan alkama takku əhan wan takkataro wan hirwan fell inazan n-imighan əd bitamin wan əmudar.

c) Alamad n-əlkhisab

- 1) Ɛlkhisab ya mos farad as yisan awedum azuruf n-inazan-nəfrag masnat azuruf nazan fel agaraw ən riba.
- 2) Alamad n-əlkhisab n-azuruf wa yimutan nəfrag anəsin azuruf n-azar.
- 3) Alamad n-əlkhisab yaha tarrayt tan agaraw ən riba.
- 4) Alamad n-əkhəsab y əsatnab əsshəghəl

4.7. ASUSU

Æsshəghəl wan asusu yarat yigan s-ulugh, əzə, ədələlil n-əguz meda agamad, awa d-igmadan, awa d-iqqiman.

a) Alkad ən tanaghla

Æddəlil n-iguz meda agamad nazuruf .

Arat wa d-iggazan, arat wa itwangan arat wa d-aggolazan.

Yittiwara resu, factur fel adiniz n-azuruf.

b) Alkad n-əbaz n-əmərwas

Ismawan – amərwas wa itwar, riba, jimila.

4.8. IGI N- ƏSHINIKAT

Əshirikat təhət tənfa təghət. Əmos frojə wər oləgh əshirikat at təmut mala təlla azuruf əggən.

a.) Agaw əshirikat

Igi n- əshərikat yamos arat yigan s-addal.

b.) Æddənan n- igi əshirikat

- Masnat tan awtedum igi n- əsabu dagh agiwan, Rediyo, tələbizo, alkadam

- Amud wan foir yamos edagh wan ashici masnat
- Agamay n- issalan dagh asistanan

Abdu yiswad tɔləbizo fell aggal n- əgɗad. yigas allahu masnat tan igi froje wan əgɗad.

4.9. IGI N-AGR

Yahor as təgham əsshəghəl wan AGR yamos farad fel assəghən n – azuruf.

a.) Əlmisal

yitwara igi n – əlmisal fel agaraw n – əsalan əlmisal : tufat əjil wan əssuk – tamtut tan hashimu, təzanzu masatan təga sanatat tiyatan in tamzant ghur tiya iyyat.

Asusu wan n- əlmisal

Dagh asusu wan n- əlmisal, akatab n- əlmisal n – inazan win tallit ta tazarat dagh awatay.

Ahantu issalan win agaraw ən riba megh iban n- azuruf – nəfrag igi n-əlkhusab.

Inazzan	-	Ikət	=	Arat way yibazan
---------	---	------	---	------------------

Riba taɾos faw da riba tan AGR

Elmisal wan inazan masatan dagh əsa addan

Əzuk					İlalan		Arat wa yibazan
Ismawan	tawadak	İkət	Azuruf tawadak	Jimila	Inazan win ijil	Azuruf	Riba
Tanzan	Tiya	1	450	450	Masatan	2 000	
Widi	Litar	1	850	850			
Əsaləgn	Yikmas	1	25	25			
Kimba	Yikmas	1	25	25			
<i>kukulu</i>	Tawadak	15	5	75			
Arom	Tawadak	1	40	40			
Ishəkan	Eghaf	1	100	100			
Aman	Saw	2	5	10			
Mashin	Tiya	1	50	50			
LISAFI WAN DAW				1 625 F		2 000 F	+ 375 F
ARAT WA YIBAZAN				+ 375			
İKƏT				2 000		2 000	

Riba = azuruf wan-azn - azuruf wan yibazan

$$375 \text{ F} = 2\,000 \text{ F CFA} - 1\,625 \text{ F CFA}$$

Elmisal wan əsa addan :

Əzuk : $1\,675 \text{ F} \times 7 \text{ addan} = 11\,325 \text{ F CFA}$

İlalan : $2\,000 \text{ F} \times 7 \text{ addan} = 14\,000 \text{ F CFA}$

Arat wa yibazan : $14\,000 \text{ F} - 11\,325 \text{ F} = 2\,675 \text{ F CFA}$

Tamtut tan masatan təgraw riba ən $2\,675 \text{ F CFA}$ dagh əsa addan.

Elmisal wan təllit :

Əzuk : $11\,325 \text{ F} \times 4 \text{ əsa addan} = 45\,300 \text{ F CFA}$

İlalan : $14\,000 \text{ F} \times 4 \text{ əsa addan} = 56\,000 \text{ F CFA}$

Arat wa yi bazan : $56\,000 \text{ F} - 45\,300 \text{ F} = 10\,700 \text{ F CFA}$

Tamtut tan masatan təgraw riba təllit wan $10\,700 \text{ FCFA}$ dagh tallit.

Elmisal wan awatay :

Əzuk : $45\,300 \text{ F} \times 12 \text{ shilil} = 543\,600 \text{ F CFA}$

İlalan : $56\,000 \text{ F} \times 12 \text{ shilil} = 672\,000 \text{ F CFA}$

Arat wa yibazan : $672\,000 \text{ F} - 543\,600 \text{ F} = 128\,400 \text{ F CFA}$

Tamtut tan masatan təgraw riba n- awatay ən $107\,000 \text{ FCFA}$ təgraw azuruf əd biya ən tamtut tan masatan.

b.) Əddilil n- igi təmiwit tan tənəgh n- azuruf

- Təsaknu n- igi riba
- Təsaknu təmiwit n- əsshəghəl

- Təsaknu bank əd asusu wan aghaz azuruf
- Təsaknu iguz əd agamad azuruf
- Shari wan nəzan wan tallit wan awatay əd agaraw ən riba.
- Shari wan asusu = iguz, agamad n- azuruf dagh tallit

c.) Agraw n- azuruf wan AGR

As təga təghanay tan lisafin – azuruf fell affan AGR yahor a nəgmay azuruf:

- azubna n- azuruf wan aytedum. Azuruf təfraga attu təgrawa ghur əmiddawan sarwis win əsshəkəlnin dagh tarrayt tan azuruf.
- Haya tamost iyyat tarrayt.
- Igi n- asusu.

1. agaraw n – azuruf wan AGR wan mos tarrayt tan agraw n – azuruf as iga asusu.
2. agaraw – azuruf wan AGR əs tarrayt tan bashi.
3. agaraw – azuruf wan AGR əs tarrayt tan agaraw nəmudar ghur imarawa.

Resi N°

Jimilla F CFA

Ikæt n- azuruf

ædfæill

əjil

iguz n- əfus əd kace

Resi N°

Jimilla F CFA

Ikæt n- azuruf

ædfæill

əjil

iguz n- əfus əd kace